

*Галина Білик, Ольга Тютюнник***СТОРИНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛТАВСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ ПАНАСА МИРНОГО**

У музеї Панаса Мирного науковці не тільки розповідають відвідувачам про життя і творчість видатного письменника, а й намагаються організувати культурно-освітні проекти, які б зацікавлювали широкі громадські кола й особливо молодь, формували в неї ціннісне ставлення до історії краю та сприяли виробленню патріотичного світогляду. Цій меті підпорядкована серія свят і круглих столів про сучасників та послідовників знаного прозаїка, які відіграли важливу роль в українській культурі й головню пов'язані з Полтавщиною. Проведення таких масових заходів уже стало доброю традицією, адже перші з них відбулися ще 5 років тому. Діяльну участь у них беруть здебільшого полтавські науковці, письменники, видавці, музейні, архівні та бібліотечні працівники, митці та творчі колективи, педагоги, учні, студенти. Дім Панаса Мирного завжди привітно зустрічає гостей, його аура поглиблює творчий настрій та ідейний зміст дійств. Повсякчас він неухильно втілює в життя свою музейну місію впотожнення духовного простору полтавського регіону.

Зокрема, 26 січня 2015 року було проведено круглий стіл «Лицар української ідеї Петро Ротач», присвячений 90-річчю від дня народження письмен-

ника-краєзнавця. До його роботи долучилися Л. Митрофанова й О. Вільховик – відповідно директор і бібліотекар Полтавської обласної бібліотеки для дітей імені Панаса Мирного; Л. Лобінцева, Л. Олійник, В. Пашенко – наукові співробітники Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного; О. Ротач – син покійного письменника; Г. Грибан – директор видавництва «Дивоцвіт»; В. Мирний – поет, лауреат Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного. Було виголошено низку цікавих доповідей, спогадів, роздумів про вагу культурницької постаті краянину й долю його творчості: «Петро Ротач. Перебіг літ і подій», «П. Ротач – невтомний працівник на ниві нашої літератури», «Петро Ротач – лауреат обласної премії імені Панаса Мирного», «Слово про батька», «Полтавська Шевченкіана Петра Ротача», «Петро й Алла Ротачі. Із Котляревським чверть століття», «Слово про Ротача», «Книги П. Ротача у фондівній колекції музею Панаса Мирного», а завершила пізнавально-пошанувальну програму екскурсія меморіальним будинком Панаса Мирного.

21 квітня 2016 року музейники разом з учнями та вчителями Полтавської школи № 8 імені Панаса Мирного влаштували літературно-мистецьке свято «Нам пора для України жить», присвячене 160-річчю від дня народження Івана Франка. Учні в театралізованій формі розповіли про життєвий і творчий шлях Каменяра, поставили на сцені уривки з його творів, а наукові співробітники музею розповіли присутнім про зв'язок Івана Франка й Панаса Мирного.

12 квітня 2017 року в Полтавському літературно-меморіальному музеї Панаса Мирного відбулося свято «З музами у дружбі», приурочене 130-літтю від дня наро-

дження видатного українського скульптора, кінорежисера, сценариста, драматурга, театрального діяча, народного артиста України Івана Кавалерідзе. І цей захід провели спільно з Полтавською школою № 8 імені Панаса Мирного. Співробітник Полтавської обласної бібліотеки для дітей імені Панаса Мирного О. Вільховик розповіла про життя та творчість митця, провідний науковий співробітник музею Панаса Мирного В. Пащенко висвітлила історію пам'ятника Т. Шевченку в Полтаві. Про роботу І. Кавалерідзе над фільмом «Наталка Полтавка» говорила науковий співробітник музею І. П. Котляревського Л. Лобінцева, а над фільмом «Гулящая» за романом Панаса Мирного «Повія» – науковий співробітник музею Панаса Мирного О. Тютюнник. Українські пісні для гостей виконав ансамбль бандуристок Полтавської ЗОШ № 8 імені Панаса Мирного. Також до уваги гостей були представлені уривки з фільмів І. Кавалерідзе.

20 квітня 2017 року було організовано черговий резонансний круглий стіл «Ширий громадянин своєї країни», присвячений 150-річчю від дня народження М. А. Дмитрієва – редактора-видавця, полтавського адвоката та громадського діяча. Ретельність підготовки заходу, його актуальність і непідробний інтерес до видатного земляка засвідчують тематика виступів та численність доповідачів: «Микола Дмитрієв. Життя з Україною в серці» (В. Шемчук, заслужений працівник культури України, член Національної спілки журналістів України, голова Полтавського об-

ласного відділення Міжнародної організації «Жіноча громада»), «Тематичні виднокола публіцистики Миколи Дмитрієва на сторінках “Рідного краю”» (С. Семенко, кандидат філологічних наук, професор кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка), «Історична основа статті Олени Пчілки “Марія-Магдалена, мати гетьмана Мазепи” в “Рідному Краї”» (Н. Білан, директор ДІКЗ «Поле Полтавської битви»; Л. Шендрик, заступник директора з наукової роботи

ДКЗ «Поле Полтавської битви»), «Микола Дмитрів про Івана Котляревського» (В. Скриль, старший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею І. П. Котляревського), «Будинок Миколи Дмитрієва» (О. Тарасенко, провідний методист Полтавської обласної бібліотеки для дітей імені Панаса Мирного), «Фотографія випускників 1916 року Другої Полтавської чоловічої гімназії в експозиції Полтавського музею авіації і космонавтики» (О. Рямова, старший науковий співробітник науково-дослідного сектору фондів Полтавського музею авіації і космонавтики), «Захисник простих людей» (Л. Олійник, молодший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «Правозахисна публіцистика В. Г. Короленка» (О. Вечерок, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка), «До історії Полтавської жіночої Маріїнської гімназії» (Л. Ольховська, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка), «“Незабутній син України” Микола Дмитрів» (О. Тютюнник, науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «Могила Миколи Дмитрієва» (В. Пашенко, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного).

29 листопада 2017 року співробітники Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного та працівники Полтавської обласної бібліотеки для дітей імені Панаса Мирного влаштували мистецьке свято «Біля старого фортепіано». У ході дійства були відтворені події понад столітньої давнини, коли в гостях у Панаса Мирного побували Леся Українка, Олена Пчілка, Михайло Коцюбинський, Михайло Старицький, Гнат Хоткевич, Володимир Самійленко, Василь Стефаник, Микола Лисенко й Марія Заньковецька. Це було романтичне торжество музики й кохання, особливо виразне на тлі останніх осінніх днів. Глядачі дізналися про ширшу дружбу Панаса Мирного з Марією Заньковецькою та Миколою Лисенком, надихнулися історією

кохання Панаса Яковича і його майбутньої дружини Олександри, почули фрагменти з листів закоханих. Актори дитячого театру «Полтавські балаболки» представили уривок з українського обряду сватання; класичні й народні мелодії виконували С. Курінна, Н. Новак, Є. Медяник, Н. Орлова, М. Полторапавлова.

31 січня 2018 року в Полтавському літературно-меморіальному музеї Панаса Мирного відбулася перша зустріч літературно-мистецького проекту «До таїни роду Рудченків». Її тема – «Батьки і діти». Говорили про миргородське коріння Панаса Мирного, про те, якими були його батьки, від кого успадкував письменник вдачу й талант, про його сестру Олександру та найменшого брата Георгія. Відвідали меморіальну частину музею, де оглянули рушник із посагу матері прозаїка та інші речі, подаровані Панасові його батьками... Тепла ат-

мосфера й запашний чай, який так любили в родині Рудченків, налаштували всіх присутніх на особливу душевну щирість і піднесеність. Здавалося, що й господар дому незримо присутній поміж гостей, адже нещодавно вшанували день пам'яті Панаса Яковича.

6 лютого 2018 року в музеї провели круглий стіл «Грицько Коваленко» до 150-річчя від дня народження знаного письменника-краянину, художника, етнографа, громадського діяча. Програма заходу знову була насиченою, що potwierджує

тематика виступів і численність його учасників. Прозвучали доповіді «Григорій Коваленко як педагог і медик» (О. Сіненко, директор Полтавського медичного коледжу), «Козацька доба у творах Грицька Коваленка» (Є. Щербина, завідувач відділу науково-масової роботи ДКЗ «Поле Полтавської битви»), «Шевченкіана Грицька Коваленка» (Є. Погребняк, старший науковий співробітник ДКЗ «Поле Полтавської битви»), «Грицько Коваленко про Володимира Короленка» (Л. Ольховська, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка), «Хата Івана Котляревського в описах Г. О. Коваленка (за матеріалами публікацій у газеті «Рідне слово» від 29 серпня 1919 року)» (Є. Стороха, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею І. П. Котляревського), «Грицько Коваленко про Івана Котляревського»

(В. Скриль, старший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею І. П. Котляревського), «Твори Григорія Коваленка із колекцій Полтавського художнього музею (галереї мистецтв) імені М. Ярошенка» (С. Бочарова, заступник директора з наукової роботи Полтавського художнього музею (галереї мистецтв) імені М. Ярошенка), «Редакційна колегія часопису «Рідний Край». Григорій Коваленко» (В. Шемчук, голова Полтавського обласного відділення Міжнародної організації «Жіноча громада»), «Політичні події у статтях Г. О. Коваленка» (О. Тютюнник, науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «Історія Полтавської «Прогресу»» (Л. Олійник, молодший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «Творча спадщина Г. О. Коваленка у фондівій збірці Полтавського літературно-меморіального музею Панаса

Мирного» (В. Пашенко, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного).

13 березня 2018 року відбувся круглий стіл «Жінки в житті та творчості відомих полтавців», що викликав значний інтерес у містян. Було виголошено чимало цікавої інформації в повідомленнях «Уляна Іскрицька – дружина Данила Апостола» (В. Назаркіна, науковий співробітник ДКЗ «Поле Полтавської битви»), «Марія Растенберг – неповторна муза Євгена Гребінки» (С. Яременко, науковий співробітник ДКЗ «Поле Полтавської битви»), «Жінки в долі Івана Кавалерідзе» (О. Сальникова, завідувач відділу охорони культурної спадщини ДКЗ «Поле Полтавської битви»), ««Вдивляючись в обличчя жіночі...» (Полтавки в долі Кобзаря)» (Т. Базир,

завідувач сектору краєзнавчої літератури та бібліографії Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва імені Олеса Гончара), «Жіночі образи в художніх творах В. Короленка» (О. Вечерок, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка), «Життя

на краю чужого сімейного гнізда. Тетяна Богданович» (Л. Ольховська, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка), «Бути дружиною Короленка» (О. Головка, науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка), «Образи жінок в «Енеїді» І. П. Котляревського» (В. Скриль, старший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею І. П. Котляревського), «І голова моя готова склонитися аж до землі...» (В. Пащенко, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «Найкращий чоловік найщасливішої дружини» (Л. Вітенко, науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка), «Чоловіки Олександр Рудченко» (О. Тютюнник, науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «“Лимерівна” Панаса Мирного на полтавській сцені» (Л. Олійник, молодший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «Сюжет з багатьма невідомими. Відомий Котляревський» (Є. Стороха, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею І. П. Котляревського).

2018 року продовжили і традицію організації працівниками музею свят для юних містян Полтави.

Зокрема, 22 травня відбулося фольклорно-мистецьке свято «Панас Мирний. Дитинства радості і юності шукання» із проекту «До таїни роду Рудченків». Захід було проведено для учнів першого класу Полтавської ЗОШ № 8 імені Панаса Мирного. Школярки довідалися про дитинство письменника, його захоплення народними піснями й казками, самі читали вірші та виконували музичні твори, присвячені Панасові Мирному. А наприкінці заходу малеча взяла участь у постановці казки «Колобок». Українські народні пісні прозвучали у виконанні викладачів та учнів Полтавської дитячої музичної школи № 3 імені Б. Гмирі.

А вже 21 листопада в літературній експозиції Полтавського літературно-меморіального музею Панаса

творча спілка...». У його рамках 6 лютого відбулася перша зустріч «Свідомий українець», присвячена 155-річчю від дня народження відомого українського

Мирного вітали учнів Полтавського ліцею № 1 – для них підготували фольклорно-мистецьке свято «Нашадки» з проекту «До таїни роду Рудченків». Науковці музею розповіли учням про долі дітей та внука письменника, про захоплення нащадків Панаса Мирного літературою, образотворчим мистецтвом і театром. Школярі мали унікальну можливість побачити фотографії й особисті речі синів Панаса Яковича, наявні у фондах музею. На завершення дійства гості відвідали меморіальний будинок та помилувалися звуками старого фортепіано, що належало родині Рудченків.

2019 року в Полтавському літературно-меморіальному музеї Панаса Мирного започатковано літературно-мистецький проект «Тут багатьох збирала

письменника, майстра натхненної лірики й гострої сатири Володимира Івановича Самійленка. Захід було проведено для учнів Полтавської ЗОШ № 8 імені Панаса Мирного. Школярі довідалися про знайомство Панаса Мирного й Володимира Самійленка, їхню участь у спорудженні й відкритті пам'ятника Іванові Котляревському в Полтаві, гостини поета в садибі Панаса Мирного на Кобищанах. А також із великим піднесенням читали вірші та співали пісні на слова В. Самійленка, розповідали про вшанування пам'яті поета в Полтаві та відкриття меморіальної дошки.

21 березня 2019 року було проведено круглий стіл «Сергій Єфремов як історик українського письменства», приурочений 80-м роковинам смерті репресованого в 1930-х роках літературознавця

В. Г. Короленка), «Політична діяльність С. О. Єфремова» (В. Назаркіна, науковий співробітник Полтавського ДІКЗ «Поле Полтавської битви»), «Панас Мирний та Сергій Єфремов» (О. Тютюнник, науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «Слово про Панаса Мирного» (В. Пащенко, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного). Інтерес і повага до С. Єфремова у співробітників музею давні й не випадкові, адже цей видатний знавець української літератури й мови, історик літератури й літературний критик, громадсько-політичний і державний діяч, академік Української академії наук, публіцист, один із творців української журналістики був ще й першим профе-

С. О. Єфремова. Учасники заходу виголосили змістовні наукові доповіді, а саме: «Життєвий і творчий шлях С. О. Єфремова» (Л. Олійник, молодший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного), «Сергій Єфремов і українська антологія “Вік”» (Є. Стороха, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею І. П. Котляревського), «Сергій Єфремов про Івана Котляревського» (В. Скриль, старший науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею І. П. Котляревського), «Сергій Єфремов та його “Історія українського письменства”» (Л. Митрофанова, директор Полтавської обласної бібліотеки для дітей імені Панаса Мирного), «В. Короленко та Сергій Єфремов: діалог поколінь» (Л. Ольховська, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею

сійним читачем усієї творчої спадщини Панаса Мирного, зокрема і його листів. Тож віддати шану його пам'яті почували своїм обов'язком і мали за честь.

У подальших планах науковців Полтавського літературно-меморіального музею Панаса Мирного та їхніх однодумців-соратників з інших культурних, освітніх, наукових інститутів міста ще багато цікавих проєктів. І літо, й осінь, і зима цього ювілейного для Панаса Мирного року будуть сповнені пізнавальними лекціями, актуальними круглими столами, яскравими виставками, мистецькими святами та квестами. У перспективі – ще більше розширення кола науково-творчих контактів музею, запрошення нових гостей-доповідачів, активніше долучення до музейних акцій студентів полтавських вишів, шкільної молоді – цілком реальні кроки задля зміцнення гуманітарної аури нашого народу.